

انجام: فی القید الاول اخرج الصوت و القید الثانی اخرج المعنی و الصوت ایضاً و القید الثالث المعنی و النفس و الكل صادق علی الحروف فثبت أن القرآن هو الحروف القديمة القائمة بذات الله تعالی ازلأ و ابدأ.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۳۵

آغاز و انجام: برابر؛ (تمت رسالة السيد الشريف العلامة. و الحمد لله رب العالمين)

خط: نسخ، بی ک، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، ۲ گک (۹۴-۹۵)، ۲۵ سطر (۲۹×۱۵)، اندازه: ۳۵×۲۳سم [ف: ۱۴-۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت رساله حل التناقض للسید الشریف العلامة خط: نسخ، بی ک، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲ ص (۱۸۵-۱۸۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۳۴×۲۱سم [ف: ۹-۳۴۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۱۲

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق شکسته، بی ک، تا: ۱۰۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ ۱۴ گک [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰۰/۳

آغاز: بجمع القرآن دفعة واحدة و اما بالنسبة الى الله ليس كذلك؛ **انجام:** برابر

تتها دو صفحه از این رساله را دارد؛ خط: نستعلیق، بی ک، تا: ۱۲۴۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم قهوه ای، ۲ ص (۱۵-۱۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۹/۵سم [ف: ۴۵-۱۴۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰/۲۲

آغاز و انجام: برابر؛ تمت رسالة حق التناقض للسید الشریف العلامة و الحمد لله رب العالمين

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۱ ص (۱۰۶)، ۲۱ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳-۱۵۲]

● حل تناقض / - عربی

hall-u tanāquḍ

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۴

خط: نسخ، بی ک، بی تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

سه حلة اليسرى في مدح خير الوري < البديعية

● حل جام جهان نما / عرفان و تصوف / فارسی

hall-e jā-m-e jahān-namā

اهداء به: باير خان

انکار نموده اند. اشاعره، مقدمه اول از قیاس اول را انکار کرده معتقد به کلام نفسی قرآن شده اند. حنبله نیز مقدمه دوم از قیاس اول را انکار نموده و معتقد به قدم قرآن با تقدم برخی از اجزای آن بر اجزای دیگر شده اند. معتزله، مقدمه اول از برهان دوم را انکار کرده و متکلم در صفات خداوند را به معنای ایجاد کلام در مخلوقات دانسته اند. کرامیه نیز مقدمه دوم از برهان دوم را انکار کرده و گفته اند: جایز است صفتی از خداوند محدث باشد. مؤلف در رساله حاضر، با قبول مقدمات مذکور در دو برهان، قائل به عدم تناقض شده است. این رساله به قاضی عضدالدین ایجی نسبت داده شده و در پایان برخی نسخه ها نام مؤلف میر سید شریف جرجانی نگاشته شده است. (عظیمی)

آغاز: بسملة، الحمد لله رب العالمين ... إعلم ان المتكلمين لما رأو تناقض النتيجةين الحاصلتين من القياس بين القرآن المرتب الأجزاء مقدم بعضها على بعض و كل ما كان كذلك فهو حادث **انجام:** فی القید الاول اخرج الصوت و القید الثانی اخرج المعنی و الصوت ایضاً و القید الثالث المعنی و النفس و الكل صادق علی الحروف فثبت أن القرآن هو الحروف القديمة القائمة بذات الله تعالی ازلأ و ابدأ.

[دنا ۷۵۱/۴؛ مکتبه امیرالمؤمنین ۵۱۴/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۱/۴

خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین محمود بن امین الدین محمد، تا: ۹۶۳-۹۶۲؛ جلد: مقوایی، ۳ گک (۱۰۰-۱۰۲)، اندازه: ۱۸×۱۳سم [ف: ۱۱-۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۰۴/۱۲

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین، ساری مازندرانی، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱ ص (۴۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۰سم [ف: ۳۹-۳۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۳ گک (۱۴۱-۱۴۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۱۱/۵سم [ف: ۳-۷۰]

● حل التناقض / کلام و اعتقادات / عربی

hall-ut tanāquḍ

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

zorjāni, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

همان رساله بالا و با همان آغاز و انجام.

آغاز: بسملة، الحمد لله رب العالمين ... إعلم ان المتكلمين لما رأو تناقض النتيجةين الحاصلتين من القياس بين القرآن المرتب الأجزاء مقدم بعضها على بعض و كل ما كان كذلك فهو حادث

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد سیزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276251

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

← شرح صرف میر < تحفه

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رفعی بزرگ [میراث شهاب: س ۹ش ۲ - ۳۲]

● شرح صرف میر / صرف / فارسی

← شرح صراط المستقیم < شرح سفر السعادة

š.-e sarf-e mīr

● شرح صرف بهائی / صرف / فارسی

بابا سمنانی، عبدالله بن حسین، ق ۱۱ قمری
bābā semnānī, 'abd-ol-lāh ebn-e hoseyn (- 17c)

š.-e sarf-e bahā'ī

وابسته به: صرف میر؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶ق)

شرحی است با عناوین «اگر شخصی گوید» و «ح» بر رساله صرف شیخ بهاء الدین عاملی. اصل این رساله به گروهی از جمله: شیخ بهائی (- ۱۰۳۰ق)، عصام الدین اسفراینی (- ۹۵۱ق) و صالح بخارایی سمرقندی نوایی (- ۱۰۱۱ق) نسبت داده شده است.

[دنا ۸۳۴/۶؛ مشترک پاکستان: ۱۳/۲۶۰۷-۲۶۱۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۲۲

آغاز: بسمله. و به نستعلیق. شکر و سپاس بی حد و فراوان و ثنا و ستایش بی عدد و بی پایان مرصع و متکلمی را سزد که ذات اقدسش منزّه و میراست ... چنین گوید ... عبدالله بن حسین باباء السمنانی؛ انجام: راجع به شخص یا به شیء یعنی بیرون آوردن این شخص را یا این چیز را و الله اعلم بالصواب ...

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد باقر سنجانی کزازی، تا: پنجشنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۱۲۷ق؛ مهر: عبدالله حسینی؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳ گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۹

آغاز: بسمله. و الثقة بالعلیم الحکیم شکر و سپاس فراوان و نثار و ستایش بی اندازه و بی پایان مرصع و متکلمی را که ذات اقدسش منزّه و میراست؛ انجام: چون مصنف فارغ شد از بیان احکام باب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با امضای «منه عفی عنه»، رکابه دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۲ گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۰-۱۲۶]

● شرح صرف میر / صرف / فارسی

● شرح صرف قزوینی / صرف / فارسی

š.-e sarf-e mīr

š.-e sarf-e qazvīnī

احمد بن محمد طاهر

ahmad ebn-e mohammad tāher

گویا از احمد بن محمد طاهر با همان مباحث که طلاب قدیم در آغاز تحصیل بدان می‌پردازند. شرح و حواشی:

۱- حاشیه مانند بر صرف میر و پرسش و پاسخ طلاب

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۹۶/۷

آغاز: بسمله. بسم یعنی ابتدای میکنم بنام خدای؛ انجام: این فعل مشتبّه میشد بامر قاصر العین یایی
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۱۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ گ (۱۰۹-۱۳۲)، ۳۱ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۴۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴/۵

آغاز: الحمد لله الذی هو خلقتی من کتم العلم ... چونکه مرحوم مغفور مرور حاجی سید محمد تقی؛ انجام: نام تمام؛ پس اشتقاق یا انضمام آنستکه ضمیر مستتر در وی بوده باشد و انتزاع بدون علامت ضمیر بوده باشد.

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۷۹-۱۲۸۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲ گ (۴۰-۴۱)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۲۱۸]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276258

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

- شرح مختصری است بر صرف میر، سید شریف جرجانی؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۳۵-۴۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۳۳۲]
۱۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۴
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۵۷-۷۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۳۳۳]
۱۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۳۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۷۵گ (۱۸پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱-۲۹۳]
۱۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۹۴
آغاز: ... ایدک الله تعالی بدانکه اید فعل ماضی است و از و معنی مضارع است زیرا که ایدک الله دعاست و هر ماضی که در معرض دعا واقع شود بمعنی مضارع می‌باشد ...
رساله ای متوسط در شرح «صرف میر» اثر میر سید شریف جرجانی که در آن مشکلات و مبهمات متن صرف میر بر طرف شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰۶-]
۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۰۷/۳
آغاز: بدانکه مصدر اصل کلام است یعنی اصل سخن است و از وی نه وجه باز می‌گردد؛ انجام: آیا می‌زید شما جمع زنان حاضر در این زمان یا در زمان آینده
این شرح مزجی را که بسیار کودکانه است گویا یکی از طلاب مبتدی هنگام خواندن صرف میر نوشته است؛ خط: نستعلیق، کا؛ محمد کریم ابن عبدالحی بن محمد کریم انصاری؛ تا: ۱۲۱۷ق؛ ۳۸گ (۱۰۱پ-۱۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۸-۳۳۰]
۱۷. ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه: ۱۸/۵
آغاز: بدان که مصدر اصل کلام است و از وی نه وجه باز می‌گردد ماضی و مستقبل و اسم فاعل؛ انجام: حکایت نفس را و آن شش که مغایه را بود.
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا؛ رسول ولد کربلایی عبدالله، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: واعظ تهرانی؛ کاغذ: آبی و لیمویی، ۲۰گ (۱۹۴پ-۲۱۳پ)، اندازه: ۵/۵×۲۰/۵سم [اوراق عتیق: ۲-۴۷۶]

● شرح صغری فی المنطق / منطق / عربی

š.-u šuğrā fi-l-mantiq

کردی، محمد قسیم بن احمد،

kordī, mohammad qasīm ebn-e ahmad

وابسته به: صغری در منطق = منطق صغری؛ جرجانی، علی بن

محمد (۷۴۰-۸۱۶)

شرح مزجی و مختصری بر کتاب «الصغری» میر سید شریف جرجانی است.

- پس از آن شرح می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۹۷-]
۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵/۱۰۶-۸۱۳۶/۲
آغاز: بسم الله یعنی ابتدا می‌کنم یا استعانت می‌کنم بنام ذات یکی واجب الوجود که مستجمع جمیع صفات و کمالات است
شرح مفصلی است بر صرف میر سید شریف جرجانی، این شرح گویا تألیف کاتبان نسخه (آقا نوری و آقا شیخ حسین) است؛ خط: تحریری، کا؛ آقا نوری و آقا شیخ حسین، تا: سه شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۶گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵-۲۶۱۵]
۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۴۳/۱
آغاز: هرگاه که این همه فضیلت در الف باشد او را طرح کردن نیکو نباشد جواب گوئیم که بسم در اصل اسم بود و این باء زائده است چون باء زائده در آوردن به اسم شد؛ انجام: الف بدل از نون خفیفه مثل ویکونا و لئسفا بیست و ششم الف مبدله از نون که آن نون لام کلمه باشد مثل اذاً فصل بدان که چون ذهب را که لازم است
شرحی مزجی بر «صرف میر» میر سید شریف جرجانی است. شرحی متوسط و بدون تحقیق است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حاج سید محمد علی خوانساری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ - ۳-۱۲۲۶]
۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۲۱
آغاز: رابوده تغییر هیأت در اول به حرکت شد که را را مفتوح گردانیدند ضرب شد؛ انجام: این شخص را با این چیز را تم. والحمد لله رب العالمین ... الطاهرین.
خط: نسخ، کا؛ اقبال بن عبدالله، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میهن قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۴/۴×۱۲/۷×۱۹سم [ف: ۳-۵۱۴]
۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹/۱۷۷-۸۹۵۷/۱
آغاز: سه گانه بر دو وجه است یکی مجرد از زواید یعنی همه حروف وی اصلی باشد و دیگری مزید فیه
از اول تا «فصل معتل الفاء از باب فعل یفعل ...». شرح مفصلی است بر «صرف میر» سید شریف جرجانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۴گ (۱-۶۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۲۶۱۵]
۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۲
آغاز: یعنی ابتدا می‌کنم بنام آن خداوندی که مستجمع جمیع صفات و کمالات است؛ انجام: یعنی دیدم من یک سه فرد را الحمد لله رب العالمین و الصلوة والسلام علی سیدنا محمد و آله الاجمعین.

۱- شرح الدرّة (عنوان)
۲- جامع الدقایق؛ رازی، خضر بن محمد (۸۵۰-)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: نیمه اول قرن ۹؛ مصحح، محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۵ گگ (۱۲-۱۶پ)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۶)، اندازه: ۱۷/۵×۹/۵سم [ف: ۱۷-۴۲۱]

۲. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۹

آغاز: منطق کل منطق بنشر محامده خلیق و ذکر مباحثه حقیق و بسط موآنده یلیق تصور ذاته محال؛ انجام: کان الحال علی عکس ذلک لجواز اجتماعهما صدقاً و علیک تصفح الامثلة

خط: نسخ معرب زیبا، کا: خزیم بن ابراهیم بن محمد بن ابی الخیر اوالی، تا: دوشنبه ۱۱ جمادی الاول ۹۶۳ق؛ با علامت بلاغ، محشی، با انهایی که علی بن سلیمان حسینی به تاریخ دهم شعبان ۹۷۵ برای کاتب نوشته؛ تملک: علی بن حرز بن احمد بن یحیی ماحوزی، منصور بن ناصر ابن منصور المأدوم؛ جلد: مقوایی، ۲۹ گگ، ۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۱۰-۱۰۹]

۳. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۵/۹

آغاز: برابر؛ انجام: و من الجواب علی المناظرین أن یتکلما فی کل علم بما هو حده و حقیقته فلا یتکلما فی الیقین بوظائف الظنی و بالعکس... و الحمد لله رب العالمین.

خط: شکسته نستعلیق، کا: لطف الله بن انوشروان، تا: ۹۷۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» دارد، افزودگی هایی بعد از انجام آمده است؛ کاغذ: شرقی، ۳ گگ (۷۳-۷۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۱۰سم [ف: ۳۳-۴۰۶]

۴. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۴۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۷ گگ (۱۲-۱۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۸/۵سم [ف: ۳۱-۴۱۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۷۳

آغاز: بسمله الحمد لله الذی لایتم منطق الفصیح دون شکره و حمده و لایبلغ مدح البلوغ کنه عظمته و مجده؛ انجام: لکنه لیس لاشجر فلاحجر او لکنه لیس لاحجر فلا شجر و لکن هذا آخر الکلام فی هذا الرسالة الشریفة

در کتاب رایانه بنام «کبری» آمده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکئی، ۹ گگ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۲۴-۱۷۷]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۰/۲

آغاز: بسمله یقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن شریف الحسینی؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه ای،

خط: نستعلیق شیرین، بی کا، تا: سه شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فستقی، ۱۸۷گ، ۱۴ سطر (۲۱×۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۳۲]

۴. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان؛ شماره نسخه: ۳۰

بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۷۶۸]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۱۱۹۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنایی، ۱۳۳ گگ (۵۲-۱۸۴پ)، ۱۱ و ۱۳ سطر (۱۲×۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۱سم [ف: ۳۴-۱۰۴]

● درة الفوائد / علوم غریبه / فارسی

dorrat-ol favā'ed

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۰۸۸

آغاز: الحمد لله حق حمده؛ انجام: ربط الدم ربط الدم
خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

● الدرّة فی المنطق = ترجمة صغری فی المنطق =

الغرّة الغراء = الغرّة فی المنطق / منطق / عربی

ad-durra fi-l manṭiq = t.-u suğrā fi-l manṭiq = al-ğurrat-
ul ġarrā' = al-ğurra fi-l manṭiq

جرجانی، محمد بن علی، ۸۳۸ قمری

jorjānī, mohammad ebn-e 'alī (- 1435)

وابسته به: کبری در منطق = الرسالة الكبرى فی المنطق؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)

میر سید شریف گرگانی رساله موجزی در منطق به فارسی نگاشته است به نام «کبری» که پسرش سید شمس الدین محمد به دستور پدرش در اوایل عمر به عربی ترجمه نموده است، در یک «مقدمه» و دو «مقصد» در تصور و تصدیق و یک «خاتمه»؛ المقدمة: فی تعریف المنطق؛ مقصد ۱. مباحث المعرف؛ مقصد ۲. مباحث الدلیل؛ الخاتمه: فی قواعد المناظره.

آغاز: بسمله، أحق منطق نطق به البیان او سبق الیه العقول و الأذهان حمد من وجب وجوده و عم إفضاله و جوده و امتنع تصور ذاته و إن امکن التصدیق بصفاته ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی ... قد عمل لاجلی فیما سلف والدی و شیخی الشریف ...

انجام: فی الطلب توضیحها من المعلل و المعرف. و الله اعلم بالصواب و الحمد لله اولاً و آخراً و الله اعلم بالصواب.

چاپ: گنجینه بهارستان، بخش حکمت، با تصحیح علی اوجیبی، صص ۱۹-۲۵، کتابخانه مجلس، تابستان ۱۳۷۹ش.

[الذریعة ۸۹/۸؛ کشف الظنون ۱/۸۷۰؛ اعلام زرکلی ۶/۲۸۸]

شرح و حواشی:

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد چهاردهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

اما یکی از مسائل الهیت که بطریق کنایت در ضمن این علم درج شده چه بسیاری از مسائل را چنین مذکور ساخته اند چنانکه مبده کتاب که مشتمل بر تعریف کلمه است اشاره به اصل اصول مسئله توحید مینماید. و بیان اشتغال مسئله تنازع بر آن مسئله موقوف بر یک مقدمه است اولاً و تطبیق عبارت کتاب بر آن ثانیاً امام مقدمه بدانکه اختلاف عقلاست در اینکه ممکنات که موجود گشته اند آیا به تمامی فعل فاعل اول است یا تأثیر فاعل نزد ایجاد معلول اول منقطع شده و هر فعلی اثر آن فاعل است که به آن اقرب است؛ انجام: زیرا که مجاز گذاشتن از حقیقت است اگر حقیقت بیشتر نباشد چگونه مجازیت صدق نماید در حقیقت این رساله را تأمل فرما که بسی از حقائق در آن مندرج است و مسله تنازع را با نزاع فهم کن.

این نسخه مختصر نسخه فوق است و در آن خطبه و دیباچه مؤلف حذف شده است، این نسخه با عنوان «تطبیق بحث نحوی تنازع فعلین بر مبحث عقلی تأثیر مبدأ اول در موجودات» پیش تر در فنخا (ج ۸ ص ۳۴۰) معرفی شده است؛ خط: نستعلیق ترک، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکى، ص ۲ (۸۹-۹۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۱۲/۵ سم [ف: ۱۰ - ۱۷۹۹]

شرح الكافية لابن الحاجب < الفوائد الضيائية في شرح الكافية

شرح الكبرى في المنطق < بهجة الطالبين

شرح كبرى في المنطق / منطق / فارسی

š.-e kobrā fe-l-manteq

عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد، ۸۷۳ - ۹۵۱ قمری

‘esām-od-dīn-e esfarāyenī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1469 - 1545)

وابسته به: کبری در منطق = الرسالة الكبرى في المنطق؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)

شرح مزجی مفصلی است بر «کبری في المنطق» سید شریف جرجانی. این شرح توضیحی کمتر به استدلال و نقل اقوال می پردازد.

آغاز: بسمله حمد مصور صور مقدر قدر ملک و بشر، و مصدق ... اما بعد، چنین گوید خادم کمین اهل دانش و یقین ابراهیم بن محمد [بن] عربشاه الاسفراینی المعروف بعصام الدین ...

انجام: با مقدمه استثنائیه صادق باشد در جمیع ازمان و اوضاع مذکوره و گفته اند که این قسم مجرد احتمال عقلی است و معلوم نیست که در اقیسه یافت شود چاپ: تهران در ۱۳۱۷، چاپ سنگی

[دنا ۱۰۰۱/۶ - ۱۰۰۲ (۲۴ نسخه)؛ الدرعه ۳۱/۱۴؛ نسخه های فارسی ۱۵۰۲/۲؛ بغدادی، هدیه ۲۶/۱؛ مکتبه امیرالمؤمنین ۲۰۵/۱]

لهذا و ما كنا لنتهدى لولا ان هدانا الله.

خط: تسخ جلی، کا: محمد بن ابراهیم بن یعقوب بن حسان بن ثابت انصاری، تا: جمعه ۵ شعبان ۸۱۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۳گ، ابعاد متن: ۱۹/۵×۱۳، اندازه: ۲۷×۱۸ سم [ف: ۱۲ - ۲۲۲]

شرح الكافية في مبحث التنازع = تنازع عاملين

(تطبیق فلسفی) / نحو، فلسفه / فارسی

š.-ol-kāfiya fī mabhas-et tanāzo‘ = tanāzo‘-e ‘āmelayn (tatbīq-e falsafī)

وابسته به: الكافية في النحو = المقدمة الكافية في النحو = كافية ذوی الادب في علم كلام العرب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶)

تاریخ تألیف: پنجشنبه ۲۴ رجب ۹۰۶ق؛ محل تألیف: شهرستان رساله ای است از شهرستانی در تطبیق مسئله «تنازع فعلین - یا فعلین - بر معمول واحد» بر یکی از مسائل فلسفه الهی در دو مقصد: ۱. تحریر موضوع مسئله؛ ۲. تطبیق مسئله تنازع با مسئله الهی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۵

آغاز: و بعد حمد الله الذي لاتنازع في فعله ... روز پنجشنبه ۲۴ شهر رجب سنة ست و تسعمائة در مدینه شهرستان بودم برادر امجد مولا شیخ محمد المعرف التماس نمود که ولداری شد او را غیاث الدین مقصود ... درسی از کافیه بر تیمن و تبرک نزد فقیر بخواند و چون شروع در دست کرد اتفاقاً درس وی به آنجا رسیده بود که «و اذ اتنازع الفعلان ...» چون لفظی چند گفته شد و برخواست و اصحاب متفرق شدند، فقیر به قیلوله مشغول شدم بعد از قیلوله چون بیرون آمدم که به وضو مشغول کردم حقیقت مسئله تنازع فعلان بر فقیر (واضح) شد و دانستم که این بحث اگر چه به ظاهر مفهوم از مسئله نحو است اما یکی از معظم مسائل الهیه است که این مسئله کنایه دلالت بر آن دارد و در ضمن این رساله تفصیل آن مندرج است و بسیاری از مسائل نحو باشد که در ضمن آن حقائق علوم الهیه مندرج باشد چنانکه مبده این کتاب که تعریف کلمه است اشارت است به اصلی از اصول مسئله توحید و بیان اشتغال مسئله الهیه موقوف است بر ذکر آن مسئله اولاً و تطبیق عبارت مذکوره بر آن لاجرم این کلام محتوی بر دو مقصد است دیباچه مؤلف را دارد؛ بی ک، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکى مذهب، ص ۴ (۱۶۰-۱۶۳)، ۲۴ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۱۳ سم [ف: ۱۰ - ۲۰۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۶۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۲/۹

آغاز: بسمله بعد حمد الله الذي لاتنازع في فعله الفاعل الاول ... مؤلف میگوید که اگر چه مسئله تنازع فعلین مذکور در نحو است

فرستگان نسخه های خطی ایران (فنخا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

DIA 276258

و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

آغاز: اعلم ان ما من العالی ابدأ متوحد متفرد بالنسبة الى ما من الدانی و ما من الدانی متکثر بالنسبة اليه فاذا اشرق ما من العالی متوحداً علی الدانی؛ **انجام**: و تجد نفس بصورة الثواب أو العقاب فان الاعمال صور الثواب و العقاب فافهم فقد اوضحت لك في هذه الفائدة كثيراً من المطالب.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۶ گگ (۴۱-۴۶)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۲۳]

نفس انسانی < گلشن

● **نفس انسانی / عرفان و تصوف / فارسی**

nafs-e ensānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۰/۳

آغاز: بسمله این رساله در تحقیق نفس انسانیت باقوال مختلفه اما بعد کلام سید الانام علیه الصلوة و السلام که یا علی اذا تقرب الناس الي خالقهم؛ **انجام**: الناس معادن کمعادن الذهب و الفضة خيارکم فی الجاهلية خيارکم فی الاسلام.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲ اص (۳۵-۴۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲-۴۷/۲]

● **النفس الباقية / فلسفه / عربی**

an-nafs-ul bāqīya

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری
kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

تاریخ تألیف: یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۹۵ق
رساله ای است در شناخت نفس که چون مؤلف دیده که پدرش و دیگران در این موضوع تألیفاتی دارند ولی مطلب را نرسانده اند این کتاب را در یک «مقدمه» و چندین «مطلب» تنظیم نموده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد یقول العبد الاثم محمد بن محمد کریم تقبل الله عنهما ان حقیقة ادراک النفس و کیفیة تحصيلها و بقائها بعد الادراک و خراب الالات و ما یتعلق بذلك من المسائل الصعبة و قد خفی اصلها عن اکثرین الا ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام**: و قد حصل الفراغ من تصنیف الكتاب المسمى بالنفس الباقية انشاء الله ... یقی الكتاب مغلوطاً.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده در دارالامان کرمان؛ جلد: تیماج، ۹۳ گگ، ۱۹ سطر (۶×۱۴)، اندازه:

۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۶۳]

● **نفس الامر (رسالة فی تحقیق) / فلسفه / عربی**
nafs-ul amr (r.-un fī taḥqīq-i)

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰۴

آغاز: بسمله. اعلم ان قولهم ان التصورات لا یحتمل عدم المطابقة کلام حق ما فهمه من اورد علیه ان المراد؛ **انجام**: فی المبادئ العالیة وجودها فی نفس الامر و لعلی اجود بتحقیق نفس الامر فی رسالة منفردة بتوفیق الله تعالی

خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالنبی بن عبدالرسول احمدنگری عثمانی، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۱ گگ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدایی رهبر: ۵-۴۰۴]

● **نفس الامر و الفرق بینه و بین الخارج / فلسفه / عربی**
nafs-ul amr wa-l firq baynah-ū wa bayn-al xārīj

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۹۰/۵

آغاز: اعلم ان تحقق الاشياء فرض عقلی؛ **انجام**: و الظرفیة فی فی. خط: نستعلیق، کا: کاتب محمد بن مصطفی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مذهب، ۴ ص (۳۳-۳۶)، ۱۳ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۵۰۱]

● **نفس الامر و ذهن و خارج / فلسفه / فارسی**
nafs-ol amr va zehn va xārej

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۵/۱

به نقل از دانشنامه شاهی ملا محمد امین استرآبادی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ گگ (۱) [مختصر ف: ۱۴۶]

● **نفس الانسان / فلسفه / عربی**

nafs-ul insān

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: سه شنبه ۹ صفر ۱۲۷۸ق
فائده ای است در نفس انسان و روح نباتی و حیوانی و رابطه آنها با افلاک.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۲/۶

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی / ۱۳۹۳

آغاز: و انا اشرف فی المرام متوکلا علی الملک العلام؛ انجام:
برابر
شامل ۳ مقدمه است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی ک، بی تا؛ افتادگی:
آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۷ص (۱-۱۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم
[ف: ۳/۲۴-۶۶]

● **نسبة الاعداد / ریاضیات / عربی**

nisbat-ul a'dād

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۸
خط: نستعلیق، بی ک، بی تا، جا: توس [نشریه: ۲-۱۰۳]

● **نسبت اعداد / ریاضیات / فارسی**

nesbat-e a'dād

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴/۲
خط: نستعلیق، بی ک، بی تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷-۲۶۸]

سنسبت افراد و وجدانیات و ذوقیات
سالنسبة الی المواضع و البلدان < الانساب الی البلدان

● **نسبة اولاد الشيخ ابی یزید بسطامی / عرفان و تصوف،**

انساب / عربی

nisbat-u awlād-iš šayx abi yazīd basṭāmī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۶۷/۹-ف
نسخه اصل: مراد بخاری ۳۱۸؛ خط: نسخ، بی ک، بی تا [فیلمها ف:
۶۷۶-۱]

● **نسبة البصيرة الی مدرکاتها / فلسفه / عربی**

nisbat-ul bašīra ilā mudrikātuḥā

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۱۱
خط: نستعلیق، بی ک، تا: ۱۰۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۶۵-
۶۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۵۲۶]

● **نسبت به منازل قمر به ترتیب ابجد / هیئت / فارسی**

nesbat be manāzel-e qamar be tartīb-e abjad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸/۲۰
آغاز: نسبت به منازل قمر به ترتیب ابجد: همچنان که در تقسیم

اصفهانی، ۲۵ص (۱۸۵-۲۰۹)، اندازه: ۱۱×۵/۵×۱۵سم [ف: ۱۰-۸۹۵]
۵۱. قه؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۷/۴

خط: نستعلیق، کا: عماد بن میر حیدر حسینی، بی تا، جا: اصفهان
مدرسه باب القصر؛ یا یک واسطه از روی نسخه اصل؛ ۶گ،
اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۶۱]

۵۲. قه؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۲۱/۱

آغاز: برابر

بی ک، بی تا؛ ۱۴گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۸]

۵۳. قه؛ مورعی؛ شماره نسخه: ۷۳۰/۱۳

خط: نستعلیق، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۲۲-۲۵ر)،
اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۹-۹۲]

۵۴. قه؛ مورعی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۴/۲

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۴۱-۶۰ر)، اندازه:
۱۲×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۴۱]

۵۵. قه؛ مورعی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۲۴۱-۲۵۳ر)،
اندازه: ۵/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۰۹]

۵۶. قه؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱/۱۷۰-۶۲۹۰/۲

آغاز: بسمله احمد واصلی ثم اورد بیانا وایا وتیانا شافیا لمبحث
نسبة اعظم الجبال من كرة الارض اجابة لالتماس من اجابته لدى
من قبيل الفرض شارحا لما اورده المدقق الالمعي المحقق الرومي
... فی شرح الملحض ... ان توضیح المرام یحیث یكون علی طرف
التمام موقوف علی ایراد مقدمات ثلث؛ انجام: نسبة الاتین
ونصف الی الثلثین کنسبة ای عدد الی الثلثة قسمت

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «مه ره»؛
جلد: تیماج، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۸۵]

۵۷. قه؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱/۱۵۷-۱۵۷/۳

آغاز: بسمله. نحمدک یا من ألهما التفکر فی بدایع صنایع أرضه
وسمائه ونشکرک یا من أکرمتا بتدبیر طوابع مطالعه صفاته واسمائه
ونسألک تعدیل نفوسنا بالانحراف عن سمت مهادی عالم الزور ...
قال المؤلف الفاضل رفع الله قدره بسم الله الرحمن الرحيم الحمد
ای جنسه او جمیع افراد؛ انجام: وقدمر انها الهابه فی هاتین لعطی
الشرق والشمال والعرض المبالغة

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ، ۱۶ سطر [ف: ۵-
۲۶۰۲]

۵۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲-ش/۱/۲/۵۰

آغاز: برابر؛ انجام: فنسبة الارتفاع الذي هو خمسة امثال نصف
فرسخ كنسبة عشرة اجزاء من الاجراء المذكورها من عرض شعيرة
للی. تمت.

خط: شکسته نستعلیق، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۱۹ سطر
(۱۵×۹)، اندازه: ۵/۵×۲۲سم [ف: ۲-۹۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲ط

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ۱۳۹۳/۲۰۱۴

● نصیحت منظوم / شعر / فارسی

nasīhat-e manzūm

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

از میر سید شریف جرجانی به فرزندش امیر محمد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶/۱۹

آغاز: سالها گفتیم درس قیل و قال xx ما و درویشی و کنج و عین حال

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، شماره ۴۸ (جدید ۱۵۶/۱۹) [در فهرست نیامده]؛ خط: نستعلیق، کا: حسنی حسینی، مسعود بن فضل الله، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اصفهان؛ اص (۶۸)، ۱۹- ۳۰ سطر [عکسی ف: ۶۶۵-۳]

به نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین - تحفه اثنی عشریه

● نصیحت نامچه / سیر و سلوک / فارسی

nasīhat-nāmče

در آداب طریقت و سلوک اهل معرفت، که پندهایی از خواجه عبدالخالق عجدوانی، نورالدین عبدالرحمن جامی، خواجه سعد الدین، خواجه بهاء الدین و پند نامه لقمان می آورد.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۰

آغاز: بسمله، حضرت خواجه عبدالخالق عجدوانی قدس الله تعالی سره العزیز فرموده اند؛ انجام: چون چنین کردند و بخانه خود آمدند باز به طریق روزی که مقرر فرموده بود و همان ملک را مقرر فرمودند که باز به ایشان رساند صدق الله ... خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۴ گگ (۷۹پ- ۹۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸x۱۱/۵سم [ف: ۱۳۹-۲]

به نصیحت نامه - اخلاق الاولیاء

به نصیحت نامه - اخلاق شاه محمدی

به نصیحت نامه - اسرار الغیبیة لاسباب المدنیة

به نصیحت نامه - الهی نامه

به نصیحت نامه - پند نامه

به نصیحت نامه - حجة الذاکرین

به نصیحت نامه - ظفر نامه

به نصیحت نامه - فرزند نامه

به نصیحت نامه - قابو سنانه

به نصیحت نامه - کریمه

به نصیحت نامه - کلیات

به نصیحت نامه - نصیحة الملوک

● نصیحت نامه = اسباب نکبت / شعر، اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme = asbāb-e nekbat

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در این منظومه که هفتاد و نه بیت است، شصت صفت که مایه نکبت و نحوست می باشد، برشمرده شده است، به نقل از گفته های حضرت پیامبر اکرم (ص) و ابن سینا در نسبت این منظومه به ابن سینا تردید است.

آغاز: نزد ارباب دولت و مکتت xx شصت چیز است مایه نکبت / گوش کن تا بگویم آنها را xx که بر انداخت خانمانها را

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۱۳

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ چلیپا نوشته شده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۷۴

آغاز: برابر؛ انجام: دان خواب برهنه نیست نکوی xx مکن و سوی دولت آور روی / این نصیحت که جمله را گفتم xx در به معنی نظمشان ستم / نقل از شیخ ابوعلی سیناست xx که روایات او همه زیباست

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲ گگ (۳۰۳پ-۳۰۴ر) [ف: ۷۱-۲۹- ۱۴۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۱۶

آغاز: برابر؛ انجام: نان بدنجان اگر کنی پاره xx شوی از شهر خویش آواره

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱- ۱۳۰۸ق؛ گگ (۱۰۷ر-۱۰۷پ)، اندازه: ۲۰x۳۱سم [ف: ۴-۱۱۱]

۴. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۴

آغاز: برابر؛ انجام: هر که دارد از این نصایح عار xx یا ندارد از این کلام اقرار / این تو مایه هلاکت دان xx مایه درد و رنج و محنت دان

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: میرزا علی محمد، بی تا؛ گگ (۱۵پ-۱۸ر)، اندازه: ۱۱x۱۷سم [ف: ۹۷-]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۵/۱۳

کا: علی اصغر بن حاجی محمد سعید، بی تا، جا: میانه؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۶x۱۷، اندازه: ۱۰x۲۱سم [سنا: ف: ۲-۷۴]

● نصیحت نامه / سیر و سلوک، اخلاق / فارسی

nasīhat nāme

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

این رساله یک رشته نگارشی است که نخست به نکوهش علوم رسمی برای تحصیل دنیا و پس از آن به ذکر آداب سلوک و پند و موعظه باختصار رفته و تفصیل را به «احیاء العلوم» حواله داده است. وی این رساله را به خواهش یکی از شاگردان که پندنامه مخصوص از او خواسته نگاشته است.

فرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ۱۳۹۳/۲۰۱۴

تألیف و اهداء نموده است.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۸

آغاز: بسمله: زیب عنوان حرفهای شگرف xx نام آموزگار دفتر حرف / و «... نحو علمی بود شریف نسب xx بقوانین لفظهای عرب ...»؛ انجام: ... نیز در منفی آن بودنایاب xx زانکه مخصوص گشته بر ایجاب / و «... تا بجائی استنامه ایام xx باد عنوان نامهایش نام ...»

خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن سید عبدالصمد بن سید عبدالجلیل، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرمی، ۴۰گگ، ۱۴-۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۳۵۳-۳]

نحو موسی < الفیه موسی

● نحو میر / نحو / فارسی

nahv-e mīr

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

رساله کوتاهی است در نحو منسوب به میرسید شریف جرجانی و غیر از صرف میراو. این رساله ترجمه ماندی از الکافیه ابن حاجب است و عنوان بابهای آن «فصل، فصل» است. نسخه‌های دستنویس آن یا یکدیگر جدایی دارند. نسخه چاپ نولکشور لکهنو، در یک مجموعه کتابهای درسی بی تاریخ بدین گونه است: نخست چند فصل بی شماره، در تعریف کلمه و کلام، اسم، مبنی و معرب، معرفه و نکره، اقسام اعراب، آن گاه فصلی در عوامل در چند باب و فصلهایی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الاکرمین ابتدا کتاب بدان ارشدک الله تعالی که این مختصری است مضبوط در نحو که مبتدی را بعد از حفظ مفردات لغت و معرفت اشتقاق و ضبط مهمات تصریف به آسانی به کیفیت ترکیب عربیت راه نماید و به زودی بر معرفت اعراب و بنا و سواد خواندن توانی دهد... فصل. بدان که لفظ مستعمل در سخن عرب بر دو قسم است: مفرد و مرکب. مفرد لفظی باشد تنها که دلالت کند بر یک معنی و آن را کلمه گویند

چاپ: هند، دهلی، مجتبیائی، ۱۳۲۱ق، به اهتمام محمد عبدالاحد؛ مطبوعات المؤید، ۳۷ص، ۱۳۲۱ق.

[الذریعه ۸۸/۲۴ سه کتاب بدین نام، یکی از میرسید شریف و دیگری از بهاءالدین محمد مختاری نایینی (۱۰۸۰-۱۱۴۰ق) و سومین به نظم که می‌تواند منظوم همین کتاب باشد؛ مشترک پاکستان ۲۵۸۹/۱۳؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲-۳۱۴]

الارض العلم یتفع ویرقع درمساوی هفت محل مذکور جمله اعراب محلی ندارد
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۳۴۵ق، جلد: مقوا، ۴۴گگ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۴۷۶۹-۸]

نحو منظوم < الالفیه فی الاعراب

● نحو منظوم / نحو

nahv-e manzūm

قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۳
بی کا، بی تا [نشریه: ۳۵۱-۶]

● نحو منظوم / نحو / عربی

nahv-e manzūm

ناشناخته:

۱. همدان؛ بحر الفاضل؛ شماره نسخه: ۸/۴

آغاز: بسمله. حمدا لمن کرمتا بالمصطفی xx و صهره و ولده اهل الوفا / و بعد ذا نظم کثیر الفائده xx مختصر فی النحو یعنی قاصده / نظمته لغرة العین و من xx یعنی اسمه اذا هاج المحن / ابن عزیز الموسوی مرتضی xx جنب عند ربه سوء القضاء؛ انجام: واله معالم الیقین xx ائمة بهم نظام الدین
۱۰۵ بیت؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن الحاج عبد الوهاب، تا: ۱۳ ماه ۱۲۷۰ق؛ ۱۰گ (۸۱پ-۹۰ر) [رشت و همدان: ف: ۱۶۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۳/۱

آغاز: النحو علم من علوم الادب xx موضوعه موضوع لفظ العرب؛ انجام: و اللفظ معمولاتی و عاملا xx کلیهما أو واحدا أو لا و لا در نسخه حاضر بیست بیت اول این منظومه موجود است، منظومه‌ای است در علم نحو؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۱ص (۱پ)، ۲۳ سطر [ف: ۱۳۲-۳۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۰

آغاز: الله احمد فائض الانعام xx و مؤلف الارواح و الاجسام؛ انجام: و الاسم علی حرفین رد لاصله xx و ذاک بحذف اللام او حذف فائه
منظومه‌ای است در نحو تا مبحث مصغر و حاوی قصاید بسیاری در بحرهای مختلف «عربی» و شامل متجاوز از هزار بیت است؛ بی کا، بی تا [ف: ۳۶۱-۴]

● نحو منظوم = نامه‌های فروغ / نحو / فارسی

nahv-e manzūm = nāme hā-ye forūq

اهداء به: فریدون شاه

مؤلف نامعلوم ولی بنا به اظهار خودش به نام «فریدون شاه»

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ۱۳۹۳/۲۰۱۴

nāserī boxārī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۹۶/۱

آغاز: آنکس که کشیده جام صهبای سخن xx داند بکجا نهاده ام
پای سخن / در دوره خود به زیر این چرخ بلند xx مانند سکندرم
و دارای سخن؛ انجام: قرعه آمد بنام بتلمیوس xx کشت گیتی
بکام بتلمیوس

به نظم؛ خط: نسخ، بی‌کاف، تا: قرن ۱۳؛ پس از آن دارای شعرهای
میرزا علی انصاری و طغرای تفرشی و سها و شمس العلماء پارسی
است در ۲ ص (۱۲-پ-۱۳)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز
ضربی لایی، ۱۰ گ (۱۲-پ)، ۱۴ سطر (۱۳×۸)، قطع: ربعی،
اندازه: ۲۰×۱۴ سم [ف: ۱۶-۱۹۶]

← اسکندر و دخمه شاهان ← اسکندر بدخمه شاهان

← اسکندریه ← تحفة الحفاظ

● اسکندریه = جواب سؤالات اسکندر = پرسش و

پاسخ = مبدأ و معاد = اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
eskandarīye = javāb-e so'ālāt-e eskandar = porseš v-a
pāsox = mabda' v-a ma'ād = osūl-e dīn

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

orjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

پاسخ پرسش‌های کلامی و فلسفی است که امیر اسکندر بن عمر
بن امیر تیمور گرگان (حکمران فارس و عراق عجم در سال‌های
۷۱۵-۷۱۸ق) در ۸۱۵ ق [در برخی نسخه‌ها ۸۱۸ آمده است که
با تاریخ وفات جرجانی نمی‌خواند] از اصفهان برای سید شریف
به شیراز فرستاد، در یک «مقدمه» و هشت «فصل» و یک
«خاتمه»: مقدمه در تمهید معذرت جهت قصور ادراک و
عبارت؛ ۱. مقصود آفرینش؛ ۲. آفریده اول؛ ۳. چگونگی
ترکیب روح و جسد؛ ۴. ثواب و عقاب؛ ۵. فرشته؛ ۶. حقیقت
شیطان؛ ۷. صراط و سؤال و میزان؛ ۸. معراج؛ خاتمه: در وصیت
مشایخ. در این رساله سید شریف جرجانی اصول دین و مسائل
اعتقادی را با اختصار به روش اهل ظاهر و متشرعین بیان کرده
است و پس از آن به روش حکما و اهل معنی تأویل می‌کند. در
برخی نسخه‌ها آمده است که وی این رساله را برای «سلطان
سعید طغرل» نگاشته است، که ممکن است تعبیر دیگری از نام
اسکندر بن عمر باشد، چرا که در برخی نسخه‌ها از وی با عنوان
«سلطان سعید میرزا اسکندر» نام برده شده است. این رساله در
جلد اول فهرست آستان قدس با عنوان «اصول دین (رساله)»
معرفی شده است، و هر چند در جلد چهارم آن فهرست
(ص ۲۱) به غلط بودن عنوان اذعان شده، عنوان نادرست به
نسخه‌های متزوی و از آنجا به دیگر فهرست‌ها راه یافته است.

آغاز: ۱. (آغاز پرسش‌ها): اول در باب آفرینش که منظور از

آفرینش چه بود و سببی که باعث آفرینش بود چه بود. اول
مخلوقات و سبب تقدم او بر خلق چه بود ... (آغاز پاسخ‌ها):
بسمله، در تمهید معذرت جهت قصور ادراک و عبارت اکابر
علماء بحث و فکرت تصریح کرده‌اند که بطریق تأمل و نظر و
مباحث حقائق اشیاء و احوال آن را بر سیل اجمال توان دانست.
[بسیاری از نسخه‌ها با پاسخ‌ها شروع می‌شوند و پرسش‌ها را
ندارند]

[دو آغاز زیر در برخی نسخه‌ها در ابتدای رساله آمده است]
۲. بسمله. و مقتضای فرمان بندگی حضرت سلطان جلالی خلد الله
ملکه و خلافت کلمه‌ای چند از اقوال اصحاب ظاهر و تاویل بدان
وجه که مسموع بود مکتوب گشت با وجود فتور در ادراک و
قصور در عادات.

۳. حمد بیحد مر حضرت باری را که عین بصیرت انسان را
جهت دریافتن حقایق و دقایق منور و روشن گردانید.

انجام: ۱. لکن درین صورت بعضی از اصحاب ریاضت را که از
بدن بکلی منخل شده‌اند لمعه‌ای از مراتب چون برق خاطف
ظهور کند و اشارت ایشان به توحید از آنجا ناشی گردد و الله
الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب

۲. و کمال فرشتگان مقرب ثابت است بی‌تغیر زیاده و نقصان
پس جبرئیل در مثل این حالت مصاحب نباشد، و الله اعلم
بالصواب [به نظر این پایان مربوط به پایان فصل هشت و قبل از
خاتمه می‌باشد]

چاپ: توسط محمود فاضل، در محقق‌نامه، جلد دوم، ص
۱۳۸۹-۱۴۴۷

[الذریعه ۲۴: ۱۰۱ با عنوان «نخستین آفریده»؛ نسخه‌های متزوی ۷۳۲/۲ و ۷۳۶؛
فهرستواره متزوی ۷۰/۶ (۴۰ نسخه)، ۷۳/۶ با عنوان «اصول دین» و ۱۵۴/۶ با
سرآغاز دوم با عنوان «رساله فلسفی»؛ دنا ۸۱۴/۱-۸۱۶ (۷۵ نسخه)؛ نیز نگاه
کنید به جلد اول این مجموعه ذیل «آفرینش = صنع و صانع» از سید شریف
جرجانی که شباهت‌هایی با این رساله دارد]

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۰/۹

آغاز: برابر ۱؛ انجام: برابر ۱

در فهرست با عنوان «حقیقت اشیاء» و ناشناس آمده؛ خط:
نستعلیق؛ کا: احمد بن محمود مططب تلمی گیلانی، تا: ۸۶۴-
۸۶۶؛ جلد: مخمل قرمز، ۲۴ گ (۱۱۰-پ-۱۳۳)، اندازه:
۱۷×۱۲/۵ سم [ف: ۱۲-۲۲۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۰۹/۹

آغاز: برابر ۲؛ انجام: برابر ۱

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» آمده؛ خط: نستعلیق؛ کا: امان
الله بن حسین بن حسن اسفراینی، تا: ۹۲۹ق؛ در هامش؛ کاغذ:
ترمه، جلد: میشن قرمز لبه‌دار، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۱۲/۶ سم
[ف: ۷-۱۴۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۳

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276240

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳